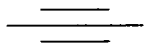

A szerző, az általa már 1968-ban is kifejtett, majd 1977-ben módosított tevékenységi területeket állítja továbbra is középpontba, amelyek talán jelenünkben lettek igazán aktuálisak.

A neveléstudomány újabb forrásait nagyon várta a szakma, a kutatók és az oktatók egyaránt. Köszönet a szerzőknek, a szerkesztőknek, a kiadóknak e munkák megjelenéséért.

DR. ORMÁNDI JÁNOS
Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Dr. Farkas Olga: Szemléletformáló

– AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS TANULÁSA –

Sokféle mozgalom és műhely létezik napjainkban, ahol a tanárjelöltek és a gyakorló pedagógusok hasznos ismereteket, módszereket sajátíthatnak el a személyiségfejlesztés témakörében. A könyv a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Neveléstudományi Tanszékének a törekvéseit mutatja be. A Nemzeti Alaptanterv alapelveivel és követelményrendszerével összhangban, az Ember és társadalom műveltségterület megvalósítását segítő *Együttműködés tanulása* elnevezésű részprogram célját és eszközrendszerét írja le. A szerző érzékelteti a program születésének meghatározó elemeit és főbb állomásait.

A Neveléstudományi Tanszék komoly erőfeszítéseket tett, hogy a fejlődés ígéretével meghonosítson egy-egy nyugatról származó koncepciót. Ám a tanszék ilyen irányú törekvése mindannyiszor korlátokba ütközött. Minduntalan azt tapasztalták a kollégák, hogy az iskolák szellemiségét rövid idő alatt nagyon nehéz áthangolni. A hagyományos működési keretbe nehezen, igen nehezen tudtak csak beilleszteni bármiféle elképzelést, amely a megszokottól különbözött. Mindinkább az volt a benyomásuk, hogy ami működik Amerikában, Hollandiában, kevésbé vagy csak szűk rétegre vonatkozóan működik Magyarországon. Egyre több végzős tanítványtól az a visszajelzés érkezett, hogy szép és jó, amit tanultak, de nem sokra mennek vele a „valós életben”. A tapasztalatok alapján a külföldi programokat adaptálni igyekvőkben megfogalmazódott az az igény, hogy nem hagyhatják figyelmen kívül a magyar mentalitást, a kialakult szokásokat, a jól vagy rosszul bejáratott, mindenestre élő és létező mechanizmusokat. Köznyelven fogalmazva a „magyar valóságot”. Így született meg az ötlet, hogy bármennyire is nagy a külföldi fejlesztő programok választéka, bármennyire is nagy a csábítás, talán a mindennapok gyakorlatában próbálkozhatnának egy hazai terepen kifejlesztett program életre hívásával. Az ötletet hamarosan tett követte. A 90-es évek közepén a pedagógia szakos, posztgraduális képzés hallgatói körében szervezett tájékoztató-puhatoló-kísérletező jellegű foglalkozáson a résztvevők azt a feladatot kapták, hogy elevenítsék fel az addigi működési praxisuk legeredményesebb, legsikeresebb tevékenységét. Feltárták, hogy milyen eljárások, módszerek, eszközrendszerek váltak be. Összegezték, mi volt az a momentum, amely szerepet játszott abban, hogy a tanulási folyamat, a problémamegoldás, a konfliktusok kezelése konstruktív irányba haladt. Egy eszményített továbbképzési elképzelést alkottak meg, amelyben mindannyiójuk legjobb formája jelent meg. A Neveléstudományi Tanszék és a fejlesztő munka iránt elkötelezett kollégák között kialakult intenzív munkakapcsolat segített egy „saját” programot kialakítani, egy kelet- és közép-európai variánst kiérlelni, amelyet a gyakorló pedagógusok sajátjuknak éreznek, nem idegenkednek tőle.

A *Szemléletformáló* című könyvben az olvasók számára nyomon követhető, hogy a szemlélet- és viselkedésváltás hosszú folyamat eredménye. Sok különböző élmény, tapasztalás kell ahhoz,

hogy a beidegződések, a jól bejártott sémák oldódjanak, hogy az ember valamit másképp lásson és csináljon. Több felfogást, koncepciót, megközelítési módot kell ahhoz megismerni, hogy rátaláljunk az optimális megoldásra. A kötet szerkezete követi a program formálódásának meghatározó állomásait. Érzékelhető a külföldi tanulmányutak és a hazai pedagógusképzéseken való részvétel, a diákokkal és kollégákkal való személyes kapcsolat szemléletformáló ereje. Minden élmény, minden tapasztalás valamilyen módon beépült, integrálódott egy sajátos szűrőn átjutva, új és új kombinációban élt tovább. A kiinduló alapot szolgáló szervezett programokon való részvétel élményeinek a leírása, a hiteles elbeszélések, interjúk önmagukban is tanulságos olvasmányok. Például a Tanulási lehetőségek Izraelben című fejezetben az emberi helytállásról, küzdelemről olvashatnak az érdeklődők. Arról az erőfeszítésről, ahogy az ország lakossága a természetlen köveket próbálja termőre bírni, vagy a kietlen sivatagot élettérre szelídíteni. Óhatatlanul tovább él ez az élmény itthon, motoszkál az ember agyában, és kérdőre von: „Mi megtettünk-e mindent, hogy az életfeltételeinken javítsunk? Az útkeresés időszakában létrehoztuk, megalkottuk-e azt, ami rajtunk múlik?”

Tovább olvasva a fejezeteket, új információkkal is gazdagodhatnak az olvasók. A *Total Quality Management* (a kezdőbetűkből rövidítve: TQM) filozófiájával való megismerkedés nemcsak ismeretbővítést jelent, hanem szemléletformáló is. Az effajta szervezetfejlesztési modellt az oktatásügyben most kezd ismertté válni. Egy iskola számára, ha alkalmazni kívánja, ha nem ezt az eszközrendszert, a koncepció megismerése mindenképpen gondolatébresztő. Ráirányítja a figyelmet arra, hogy a napi pedagógiai gyakorlatban a „minőség” produkálása egy iskola alapvető érdeke, fejlődésének záloga. Párhuzam vonható az általánosan érvényesülő minőség szemlélet és az iskolák mai törekvései között, melynek szellemében a gyerekek tehetségének a kibontakoztatása, az egyén önmegvalósítása ugyanúgy kívánatos az egyén, a szervezet és makroszinten a társadalom szempontjából is. De ugyanígy elgondolkodtató az Állampolgári Tanulmányok Központja által szervezett *Tantervfejlesztő Műhelykurzus* tartalmi munkájának üzenete is, amely azt sugallja, hogy ne pusztán szemlélőként, kívülállóként, hanem aktív cselekvőként vegyünk részt a polgári társadalom alakításában, megszilárdításában. Szerezzünk jártasságot az állampolgári jogaink gyakorlásában, éljünk a demokratikus jogainkkal, használjuk ki a lehetőségeinket. Korlátokkal ugyan, de rajtunk (is) múlik, hogy tudjuk-e vagy sem működtetni az új mechanizmusokat a mindennapi kapcsolati kultúrától a napi teendőkhöz át az intézményrendszerekig.

Felmerül a kérdés, kiknek szól a könyv? Minden bizonnyal elsősorban a továbbképzési programokat összeállítók számára lehet figyelemre méltó. Továbbá gyakorló pedagógusoknak segít a választásban, a döntésben, akik a továbbképzési programok közül válogatnak, ugyanakkor számukra ismeretbővítés is lehet. A könyv elolvasása, átgondolása során megismerkedhetnek néhány újszerű továbbképzési formát. Módszertani ötleteket, ajánlásokat kaphatnak. Tájékozódhatnak, információkat gyűjthetnek néhány fejlesztő program tartalmáról, formájáról, megoldási módjairól, valamint gondolatébresztő, vitára ösztönző tanulmányt olvashatnak az együttműködés és minőség témakörben. Végül főiskolai hallgatók is haszonnal forgathatják a kötetet, akiket arra indíthat, hogy sok elképzelést, programot, alternatívát ismerjenek meg. A könyv kimondva vagy kimondatlanul arra inspirál, hogy a tanárok, tanárjelöltek, munkaközösségek találják meg a személyiségükhöz, profiljukhoz leginkább illeszkedő hatékony működési formájukat.

Összegezve: a könyv azt a folyamatot érzékelteti, ahogyan egy emberben, egy alkotó csoportban formálódnak, alakulnak a gondolatok. Ennek a processzusnak óhatatlanul részesei lesznek az olvasók is. Természetesen mindenki minden fejlesztő programon nem vehet részt, de a tájékoztató, leíró jelleggel készült beszámolók, tanulmányok olvasása segít abban, hogy a látótér táguljon. Segít abban, hogy az olvasók új perspektívákat, új lehetőségeket ismerjenek meg, más nézőpontból gondolkodjanak. A Nemzeti Alaptanterv alapelvei, közös követelményrendszere orientáltak, de nem jelölik ki az utat. A kötet az útkeresésben segít. Tudatosítja, hogy a konkrét körülmények ismeretében nekünk magunknak kell a cselekvési programunkat megalkotni, hogy a kihívásokra kielégítőbben tudjunk reagálni. A szerző arra buzdít, hogy bízzunk magunkban! Higgyük el, ha még nem talál-

tuk is meg a legmegfelelőbb utat, de kitartó és folyamatos próbálkozással egyre közelebb és közelebb kerülhetünk az optimális megoldásokhoz. Ha még általános érvénnyel nincs is gyakorlata a kielégítőbb működési mechanizmusokban, gyakorlással megszerezhetjük azokat!

A könyv a Gyulai APV-Stúdió gondozásában 1998 januárjában jelent meg.

DR. DOMONKOS JÁNOS
Fővárosi Iskolászanatorium
Budapest

Boldoggá avatási zarándoklat Rómába

„A négy lövés keresztalakja
testét-lelkét szentté avatja.”

(Mécs László, 1945)

A zarándokutak avatott irodája, a MAKROVILÁG (Bp. Üllői út II. Tel.: 215–0636) most is élményekben gazdag zarándoklatot bonyolított le sok száz utasának egész Magyarország területéről. Madari Gyula igazgató rokonszenves alakját sokan felismerték elinduláskor a győri székesegyházban, akárcsak a római boldoggá avatási rendezvényeken. Itt is, ott is feltűntek a zarándoklatot vezető püspök atyák, valamint a csoportokkal utazó lelkivezető papok. Példás, dicséretre méltó volt a szervezés, az irányítás is.

Világító fáklyát adott a magyarság a világegyháznak: székely csillagot. 1996-ban Kassán öszentsége II. János Pál az erdélyi Alvincen született *Pongrác István* vértanút avatta szentté, 1997-ben *Apor Vilmos*sal újból erdélyi magyar életútját mutatták fel a keresztény világnak. Van, kire felnézni, van, kit követni! Apor püspök dicsőséget hozott a gyulafehérvári egyházmegyéjének, melyben született (Segesvár), és azoknak a városoknak, ahol szolgált: Nagyváradtól Gyulán át egésze Győrig. Büszke lehet népe, melyből vétetett: a székely magyar nép. Reá tekint Erdélyben, az anyaországban és a világon bárhol élő magyar. Az Apor család tagjai előtt is fejet kell hajtani, kiket évtizedeken át meghurcoltak, s kik meghátrálás és zokszó nélkül, emelt fővel viselték az embertelenséget.

Népes a magyar szentek és boldogok csoportja. Örülhetünk, hogy nincs még egy olyan királyi család a világon, mint az Árpád-ház, amely annyi szentet és boldogot adott volna az egyháznak, de arra sincsen példa, hogy egy királyi család két tagja szent (*István* és fia *Imre*), nőtagja pedig: Boldog Gizella.

Említsünk meg néhányat a megannyi magyar szentek és boldogok közül: *István +1038, Imre herceg +1031, Gizella királyné +1059, Gellért csanádi püspök +1046 és vértanútársai: Bőd egri, Beszteréd nyitrai és Beneta veszprémi püspök, László király +1095, Árpád-házi Erzsébet +1231, Margit, IV. Béla leánya +1231, másik leánya Kinga, lengyel királynő +1292, Özséb kanonok, a pálos rend alapítója +1270, Pál, a magyar domonkos rendtartomány megalapítója, a kunok térítése közben lett vértanú 90 társával 1240-ben, Kapisztrán János +1456, Hedvig, Nagy Lajos lánya, lengyel királyné +1399, Szombathelyi Tamás pálos generális, író +1503, Kelemen Didák minorita népmisztionárius +1744, Hám János szatmári püspök, kinevezett primás +1857.*

Apor Vilmos életpéldája az, hogy életét áldozta hitéért. Vértanúsága magában is elegendő volt boldoggá avatásához. Kortárs, modern szent ő, aki bizonyosságot adott, hogy ebben a vészterhes évszázadban is lehet krisztusi módon élni.